

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

Makroekonomický vývoj Ruské Federace

Kamilla Abyazova

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomických teorií

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kamilla Abyazova

Podnikání a administrativa

Název práce

Makroekonomický vývoj Ruské federace

Název anglicky

Macroeconomic development of the Russian Federation

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je vyhodnocení makroekonomického vývoje Ruské federace od roku 2008, které bude provedeno na základě charakteristiky a analýzy ukazatelů hrubého domácího produktu, úrovně inflace a nezaměstnanosti. Dále bude ukázán vývoj a perspektivy růstu ruské ekonomiky.

Metodika

Při zpracování teoretické části bakalářské práce bude provedena analýza a deskripce pojmů. Bude použita odborná literatura a internetové zdroje, data budou čerpána ze statistik RF. Na základě získaných údajů bude provedena analýza a syntéza dat a dedukce závěrů, budou formulovány a interpretovány výsledky.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stránek

Klíčová slova

Makroekonomický vývoj Ruské federace, hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost, HDP v mezinárodním srovnání

Doporučené zdroje informací

ABALKIN, L. Otázky ekonomiky. Moskva: Redakce časopisu »Otázky ekonomiky«. ISSN 0042-8736
BRČÁK, Josef, SEKERKA, Bohuslav. Makroekonomie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-245-5
CHARČENKO, E., VERTAKOVÁ, M. Státní regulace národní ekonomiky. Moskva: KnoRus, 2011. ISBN 978-5-406-00294-0
KAMAEVÁ, V., LOBAČOVÁ, E. Ekonomická teorie. Moskva: Jurajt, 2006. ISBN 5-94879-393-1
KLÍMA, Jan. Makroekonomie. Praha: Alfa Publishing, 2006. ISBN 80-86851-273
KRAMEŠ, Jaroslav. Makroekonomie: základní kurz. Praha: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1319-5
KRASAVINÁ, L., PIŠÍK, V. Regulace inflace: světová zkušenost a ruská praxe. Moskva: Finance a statistika, 2009. ISBN 978-5-279-03315-7
SUCHAROV, O. Teorie efektivity ekonomiky. Moskva: Finance a statistika, 2009. ISBN 978-5-279-03405-5

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. Růžena Breuerová, CSc.

Elektronicky schváleno dne 3. 9. 2014

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Makroekonomický vývoj Ruské Federace" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 16.03.2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Růženě Breuerové, CSc., za odborné vedení této bakalářské práce, zejména za cenné rady a čas, který mi věnovala při konzultacích, ochotu a porozumění.

Makroekonomický vývoj Ruské Federace

Makroeconomic development of the Russian Federation

Souhrn

Cílem bakalářské práce «Makroekonomický vývoj Ruské federace» je analýza příčin a souvislostí krize, její řešení, jakož i průběh a prognóza budoucího vývoje v RF. Bakalářská práce je zaměřena na podrobnou komparaci jednotlivých zkoumaných ekonomických veličin, jako jsou hrubý domácí produkt, inflace a míra nezaměstnanosti.

Bakalářská práce je zaměřena na vymezení základních makroekonomických veličin, analýzu Ruské federace a dopady velké finanční krize na ekonomický vývoj státu.

Dále práce obsahuje detailní charakteristiku a vývoj jednotlivých makroekonomických ukazatelů, sledovaných v časovém období 2008 - 2012 a faktory, které dané proměnné ovlivňují.

Klíčová slova: Ruská Federace, makroekonomický vývoj Ruské federace, hrubý domácí produkt, druhy inflace, nezaměstnanost, měření a formy nezaměstnaností, trh práce, metoda výpočtu HDP, míra inflace, Phillipsová křivka, Okunův zákon, dopady krize.

Summary

The goal of the bachelor thesis named „Macroeconomical growth of the Russian Federation“ is to analyze not only the causes and reasons for the crisis, but also its solution as well as creating a forecast of the future development of the Russian Federation. This bachelor thesis is focused on the detailed comparison of the economical measures explored, such as gross domestic product, inflation and unemployment.

The thesis is aiming to define basic macroeconomical measures, and to analyze the Russian Federation and the impacts of the wide financial crisis on the state's economical development.

In addition to it, the thesis contains the detailed characteristics of the particular macroeconomical indexes, which have been monitored over the years of 2008 – 2012, as well as the main factors of their change.

Keywords: Russian Federation, the macroeconomic development of the Russian Federation, gross domestic product, types of inflation, unemployment, measurement and forms of unemployment, labour market, the method of calculating GDP, rate of inflation, Phillips curve, Okun's law, the effects of the crisis.

Obsah

1	ÚVOD	10
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	11
3	TEORETICKÉ VÝCHODISKO	12
	Charakteristika makroekonomických ukazatelů	12
3.1	Hrubý domácí product	13
	3.1.1 Produkt a jeho měření	13
	3.1.2 Zdroje a faktory ovlivňující HDP	14
	3.1.3 Nominální a reálný hrubý domácí produkt	16
3.2	Inflace	16
	3.2.1 Měření inflace	17
	3.2.2 Stupně inflace	17
	3.2.3 Příčiny inflace	18
	3.2.4 Důsledky inflace	21
	3.2.5 Další pojmy spojené s inflací	21
3.3	Nezaměstnanost	22
	3.3.1 Definice nezaměstnanosti a její měření	22
	3.3.2 Typy nezaměstnanosti	23
	3.3.3 Phillipsová křivka	25
	3.3.4 Důsledky nezaměstnanosti	26
	3.3.5 Politika zaměstnanosti	27
4	VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ	28
4.1.	Obecné informace o Ruské federaci	28
4.2.	Politický systém Ruské federace	28

4.3	Vláda Dmitrije Medveděva.....	29
4.4	Hospodářství Ruské federace.....	30
4.5	Makroekonomické ukazatele v letech 2008 – 2012.....	31
4.5.1	Hrubý domácí produkt v Rusku v letech 2008 - 2012.....	31
4.5.2	Inflace v Rusku v letech 2008 - 2012	35
4.5.3	Míra nezaměstnanosti v Rusku v letech 2008 – 2012	39
5	ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ.....	44
6	ZÁVĚR.....	47
7	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	48

1 Úvod

„Krizy jsou odvěkou součástí tržního systému, mají očištný charakter“¹

Světová finanční krize je realitou. Finanční krize patří k velmi zásadním problémům po celém světě. Je to téma, které se promítá do života zemí, firem a jednotlivců. Každého zajímá, jak se chovat v době krize. Jak krizi přežít s nejmenšími ztrátami, jak materialně tak i psychologicky.

Odborníky zajímají příčiny finanční krize, její počátek v roce 2008 a vývoj v letech 2009-2010. Podle čísel se od třetího čtvrtletí 2008 řada vyspělých ekonomik dostala do stavu recese. Lze se přít o skutečnou velikosti krize, o jejím významu a příčinách. Někteří shledávají její příčiny v neodpovědnosti konkrétních lidí a institucí, jiní vidí největší příčinu poslední finanční krize právě globalizaci.

Každé změny ve světě ovlivní ihned i situaci v Ruské federaci, protože je ruský trh úzce provázán se světovým a ekonomové předpokládají jaký ekonomický vývoj čeká Rusko v dalších obdobích.

Před krizí 2008 ekonomika Ruska byla zase na vzestupu, trh s ropou a zemním plynem prosperoval, ale zároveň se stál jednou z příčin, proč bylo Rusko krizí zasaženo. Přestože Ruská federace na krizi byla připravena nevyhnula se poklesu hrubého domácího produktu, zvýšení nezaměstnanost, a dalším dopadů této krize provázejícím ruskou ekonomiku dodnes.

Dopady krize se odrazí ve vývoji makroekonomických ukazatelů, růstu HDP, míry inflace a nezaměstnanosti. Makroekonomické ukazatele jsou statistické údaje vyjadřující aktuální stav hospodářství určitého státu v závislosti na konkrétní oblasti dané ekonomiky. Zkoumání těchto údajů dovoluje předpovědět vývoj země jako celku a jednotlivých odvětví zvlášť. Jsou pravidelně zveřejňovány vládními agenturami a soukromým sektorem. Tyto veličiny se vzájemně ovlivňují, proto je nutné je zkoumat jako celek.

---

¹ SINGER, M. ČNB. *Česká ekonomika a krize* [online]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20100409_conseq.pdf

2 Cíl práce a metodika

Cílem této bakalářské práce je popsat a zhodnotit makroekonomický vývoj Ruské Federace od roku 2008, na základě charakteristiky a analýzy makroekonomických ukazatelů, jako jsou hrubý domácí produkt, míra inflace a míra nezaměstnanosti. Budou identifikovány hlavní problémy a události, které významně ovlivnily a ovlivňují ekonomický rozvoj Ruska a se kterými se stát potýká na cestě k stabilnímu hospodářskému růstu. Dále bude nastíněn směr vývoje ekonomiky Ruské Federace a rozebrány vyhlídky růstu ruské ekonomiky.

Pro zpracování teoretické části bakalářské práce byla použita metoda deskripce. Literární rešerše práce je zpracována pomocí odborných českých i zahraničních knih a publikací, za použití syntézy a kompilace informačních zdrojů. Teoretická část je zaměřena na vymezení základních makroekonomických veličin a analýzu Ruské federace i ekonomický vývoj státu.

Praktická část práce zkoumá vývoj hrubého domácího produktu, úrovně inflace a nezaměstnanosti ve sledovaném období 2008 až 2012. Hlavními zdroji dat pro tuto analýzu jsou především Federální statistický úřad Ruska a Centrální banka Ruska. Komparace zjištěných dat a jejich syntéza představuje ucelený pohled na vývoj ruské ekonomiky ve sledovaném období, výsledky jsou formulovány a interpretovány v závěru.

3 Teoretické východisko

Charakteristika makroekonomických ukazatelů

Makroekonomie je součástí ekonomie, která analyzuje a sleduje chování národního hospodářství jako celku.²

Makroekonomie se zabývá ekonomickou výkonností země a s ní spojenou problematikou dosažené ekonomické úrovně, hospodářským růstem a jeho determinacemi, krátkodobým a dlouhodobým kolísáním skutečného stavu ekonomiky od jejího potenciálu. Předmětem zájmu makroekonomie je chování státních autorit, zejména vlády a centrální banky, zásahy státu do ekonomiky a celá škála praktických hospodářských politik, jež k fungování státu jako ekonomického subjektu patří – politika fiskální, monetární, měnova atd.³

Makroekonomie analyzuje ekonomiku jako celek (domácí a národní produkt, národní důchod, agregátní spotřeba, investice, nezaměstnanost, cenová hladina, inflace, státní rozpočet atd.) a je zaměřena na ekonomické chování a na rozhodování, které ekonomiku ovlivňují.⁴

Makroekonomie má svůj nezastupitelný význam zejména pro tvůrce politiky, a tím potažmo pro celou společnost.⁵

---

² SOJKA, M., KONEČNÝ, B. *Malá encyklopedie moderní ekonomie*, s.15

³ SOUKUP, J. *Makroekonomie - Moderní přístup*, s. 21

⁴ BRČÁK, J., SEKERKA, B. *Makroekonomie*, s.9

⁵ KAMAEVÁ, V, LOBAČOVÁ, E. *Ekonomická teorie*, s. 12

3.1 Hrubý domácí produkt

3.1.1 Produkt a jeho měření

Produktem se rozumí taková veličina, udávající hodnotu finálních statků a služeb, vytvořených za určité období (obvykle za čtvrtletí nebo za rok). Existuje řada ukazatelů tzpu „produkt“, přičemž nejvýznamnějším v současnosti používaným ukazatelem tohoto druhu je hrubý domácí produkt.⁶

Hrubý domácí produkt (gross domestic product) představuje hodnotu finální produkce vytvořenou během určitého období, obvykle jeden rok, pomocí výrobních faktorů umístěných v dané zemi, bez ohledu na to, zda výrobní faktory jsou ve vlastnictví rezidentů či nerezidentů.⁷

Tento makroekonomický ukazatel používá se pro měření vykonnosti ekonomiky států. Obecně platí, že čím vyšší je produktivita práce v určité zemi a čím vyšší hodnota produktu připada na jednoho obyvatele, tím je tato země zpravidla bohatší a ekonomický rozvinutější.

K výpočtu velikosti produktu se nejčastěji používají tři metody⁸:

- Metoda výdajová
- Metoda výrobní
- Metoda důchodová

Výdajová metoda zohledňuje hledisko užití produktu. Počítá se jako součet celkových výdajů na finální produkci, která se skládá ze spotřebních výdajů domácnosti (C), hrubých soukromých investičních výdajů (I), vladních výdajů na nákup zboží a služeb (G) a čistého vývozu (NX).⁹

$$\mathbf{HDP} = C + I + G + NX$$

Produkční metoda nebo metoda výrobní počítá jako součet přidaných hodnot na jednotlivých stupních výroby. Metoda zohledňuje hledisko tvorby produktu. Na každém stupni výroby odečítá od hodnoty prodeje produktu hodnota meziprojektu a obdržíme tak

⁶ SOUKUP, J. *Makroekonomie - Moderní přístup*, s. 27

⁷ BRČÁK, J., SEKERKA, B. *Makroekonomie*, s.17

⁸ tamtéž, s.18

⁹ KRAMEŠ, J. *Makroekonomie: základní kurz*, s. 18

hodnotu přidanou zpracováním. Vzhledem k tomu, že produkce je oceňována v základních cenách a užití v cenách kupních, je strana zdrojů národního hospodářství doplněná o daně, snížené o dotace na výrobky.¹⁰

$$\text{HDP} = \text{produkce} - \text{mezispotřeba} + \text{daně z produktů} - \text{dotace na produkty}$$

Důchodová metoda měří hrubý domácí produkt jako součet prvotních důchodu za národní hospodářství celkem.¹¹

$$\text{HDP} = \text{náhrady zaměstnancům} + \text{daně z výroby a z dovozu} - \text{dotace} + \text{čistý provozní přebytek} + \text{čistý smíšený důchod} + \text{spotřeba fixního kapitálu}$$

Důchodovou metodu lze považovat za nákladovou metodu z hlediska firem, pro něž nákup služeb výrobních faktorů představuje náklady.

Hrubé domácí produkty měřené uvedenými metodami by měli být totožné, pokud se lze vyvarovat statistických chyb.

3.1.2 Zdroje a faktory ovlivňující HDP

Zdroje a faktory lze definovat na straně poptávky nebo na straně nabídky. Na straně poptávky je možné analyzovat vyvoj domácí poptávky a vývoj vývozu a dovozu zboží a služeb.

---

¹⁰BRČÁK, J., SEKERKA, B. *Makroekonomie*, s.17

¹¹ BRČÁK, J., SEKERKA, B. *Makroekonomie*, s.19

Mezi základní poptávkové faktory, ovlivňující HDP patří¹²:

- Velikost populace – ovlivňuje spotřebu a bytovou výstavbu
- Úroková sazba - ovlivňuje investiční výdaje
- Transferové platby – ovlivňuje výši disponibilního důchodu
- Výše vládních výdajů na statky a služby
- Očekávání růstu cenové hladiny
- Míra zdaňování osobního důchodu
- Výše čistého exportu
- Optimistická, pesimistická očekávání budoucího hospodářského vývoje ze strany domácností a podniků
- Změna preferencí spotřebitelů
- Bohatství domácností

Tyto faktory jsou buď výsledkem spontánních tržních procesů, nebo výsledkem měnové, fiskální, obchodní či krizové politiky.

Na straně nabídky je možné analyzovat odvětvovou strukturu nabídky HDP a příspěvek jednotlivých odvětví k růstu HDP.

Mezi nabídkové faktory patří¹³:

- Produktivita výrobních faktorů a především produktivita práce
- Množství disponibilních výrobních faktorů
- Ceny surovin na světových trzích
- Nepřímé daně a daně z důchodů podniků
- Náklady na pracovní sílu

Hrubý domácí produkt je ukazatelem ekonomického blahobytu, pokud je aktuální úroveň HDP vyšší než úroveň HDP v minulém období, společnost dosahuje vyšší úroveň blahobytu. Ale na blahobyt a úroveň života mají vliv i jiné faktory, které nejsou zahrnuty

---

¹² KAMAĚVÁ, V, LOBAČOVÁ, E. *Ekonomická teorie*, s. 26

¹³ KAMAĚVÁ, V, LOBAČOVÁ, E. *Ekonomická teorie*, s. 28

do hrubého domácího produktu jako například škody na životním prostředí a stínová ekonomika. Do stínové ekonomiky patří: nezakonné činnosti, vlastní práce v domácnosti, činnosti prováděné s cílem se vyhnout kontrole a placení daní.¹⁴

Tyto činnosti jsou součástí každého státu, a proto by se neměly podceňovat. Tudíž když je řeč o hrubém domácí produktu jako nejvýznamnějším ukazatelů makroekonomie, nelze jej chápat jako jediný a bezchybný ukazatel výkonnosti ekonomiky.¹⁵

3.1.3 Nominální a reálný hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt je definován v tržních cenách, proto se dělí na nominální a reálný.

Nominální domácí produkt se udává v cenách běžného období. Velikost nominálního produktu závisí na změnách tržních cen a objemu prodávaných výrobků a služeb. Pro vyjádření reálného domácího produktu se používají stálé ceny neboli ceny výchozího roku. Velikost reálného produktu se mění v závislosti na objemu a struktuře vyrobených výrobků (statků) a služeb.

Podíl nominálního a reálného hrubého domácího produktu představuje deflator HDP (cenový index), který slouží k převodu jedné formy hrubého domácího produktu na druhou.¹⁶

3.2 Inflace

Inflaci lze definovat jako růst cenové hladiny. Zaroveň s tím dochází ke zvýšení peněžních jednotek a tudíž ke snížení kupní síly peněz. Je v ekonomice jedním z nejdiskutovanějších a nejčastěji užívaných termínů, kterému je věnována značná pozornost. Všeobecně se inflace považuje za závazný problem, který naružuje výkon ekonomiky státu a má značné dopady na život obyvatel daného státu.¹⁷

---

¹⁴ VEČKANOV, G.S., VEČKANOVÁ, G.R. *Makroekonomie*, s. 21

¹⁵ PAVELKA, T. *Makroekonomie: Základní kurz*, s. 32

¹⁶ RAJZBERG, B. A., LOZOVSKIJ, L. Š., STARODUBCEVA, E. B. *Moderní slovník ekonomie*, s. 23

¹⁷ BRČÁK, J, SEKERKA, B. *Makroekonomie*, s. 29

Samotné ekonomické veličiny reálně nejsou inflací měněny. Inflace mění jen kupní sílu peněžní jednotky.

3.2.1 Měření inflace

Vyše inflace se stanoví pomocí míry inflace, což je míra změny cenové hladiny.

«Míra inflace se rovná procentní změně cenového indexu v průběhu jednoho roku»¹⁸

$$\text{Míra inflace} = \frac{\text{Cenová hladina (rok } t) - \text{cenová hladina rok } (t - 1)}{\text{cenová hladina (rok } t - 1)} \times 100$$

Nejčastěji používaným při měření míry inflace je *index spotřebitelských cen*, který měří náklady na získání koše statků a služeb pro osobní spotřebu obyvatel. Mezi nejdůležitější spotřební statky a služby, které reprezentují hlavní výdajové položky obyvatelstva se zahrnuje potravinářské zboží (potraviny, napoje, tabak), nepotravinářské zboží (drogistické zboží, odívání, potřeby pro domácnost, zboží pro dopravu a volný čas, zboží pro osobní péči) a služby (opravárenské, z oblastí bydlení a provozu domácnosti, zdravotnictví, sociální péče, vzdělávání, stravování a ubytování, služby finanční, doprava a volný čas).¹⁹

3.2.2 Stupně inflace

Podle míry inflace lze rozlišovat tři stupně závažnosti inflace: mírnou, pádivou a hyperinflaci. Jedna se spíše o kvantitativní rozlišení.²⁰

Inflace mírná se považována za přijatelnou. Ceny rostou pomalu a nepřekračují růst výroby. Většina lidí nemá snahu zbavovat se peněz ve prospěch reálného bohatství.²¹

Inflace pádivá, kdy tempo růstu výroby již zaostává za tempem růstu cen. Peníze strácejí svou kupní sílu a lidé se proto snaží jich držet co nejméně, preferují držbu takových aktiv které dokaží hodnotu uchovat a přenést do budoucna.²²

¹⁸ SAMUELSON, P.A., NORDHAUS, W.D. *Ekonomie*, s. 373

¹⁹ BRČÁK, J, SEKERKA, B. *Makroekonomie*, s. 174

²⁰ KLÍMA, J. *Makroekonomie*, s.82

²¹ tamtéž, s. 82

²² BRČÁK, J, SEKERKA, B. *Makroekonomie*, s. 176

Hyperinflace je mimořádně vysoká inflace. Ceny jsou vysoce nestabilní, rostou tak rychle, že peníze ztracují schopnost plnit své funkce, proto obyvatelstvo peněz zbavuje. Používají jako peníze zahraniční měnu nebo obracejí se k bártrové směně zboží.²³

3.2.3 Příčiny inflace

*«Růst cenové hladiny může být vyvolán podněty jak na straně poptávky, tak na straně nabídky, nebo dochází k jejich kombinaci. Můžeme tedy rozlišit inflace poptávkovou a nabídkovou».*²⁴

Poptávková inflace vzniká když roste agregatní poptávka. Nezbytnou podmínkou pro trvalý růst cenové hladiny je rychlý růst peněžní nabídky, který předbíhá růst potencialního produktu. V tomto smyslu, podle M. Friedmana, je poptávková inflace *«vždy a všude peněžním jevem»*.²⁵

Agregatní poptávka sestává z vydajů na spotřebu domácností, státních výdajů, investičních výdajů firem apod. Změny (zvýšení) některých nebo všech komponent agregatní poptávky mohou vyvolat inflaci. Produkt v této situaci udrží se na své původní úrovni v důsledku nedostatečných výrobních kapacit a zdrojů.²⁶ Viz graf 1.

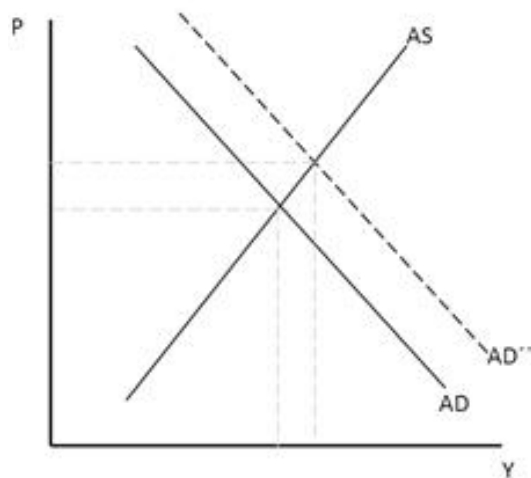
²³ KRAMEŠ, Jaroslav. *Makroekonomie: základní kurz*, s. 86

²⁴ KLÍMA, J. *Makroekonomie*, s.83

²⁵ BRČÁK, J, SEKERKA, B. *Makroekonomie*, s. 177-178

²⁶ KLÍMA, J. *Makroekonomie*, s.84

Graf 1: Poptávková inflace

Zdroj: vlastní zpraování podle «Makroekonomie», VEČKANOV, G.S., VEČKANOVÁ, G.R., 2009.

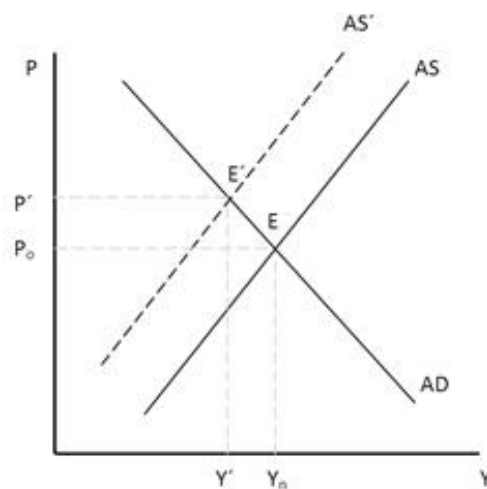
«Agregátní poptávka protíná nabídku ve výchozím rovnovážném bodě, v němž je produkce na úrovni potenciálního produktu. V situaci poptávkové inflace se zvýší agregátní poptávka z AD na AD'' . Bod rovnováhy se při nezměněné nabídce změní tak, že se reální produkt se téměř nezvýší, zvýší se cenová hladina z P_0 na P_1 .»²⁷

Nabídková inflace je vyvolána zvýšením nákladů výroby se proto někdy označuje jako inflace nákladová. Je spojena s poklesem agregátní nabídky, ke které může dojít i když aktuální produkt je nižší než potenciální.²⁸ Nabídková inflace je znázorněna na grafu 2.

²⁷ BRČÁK, J., SEKERKA, B. *Makroekonomie*, s. 178

²⁸ KLÍMA, J. *Makroekonomie*, s.84-85

Graf 2: Nabídkova inflace

Zdroj: vlastní zprávy podle «Makroekonomie», VEČKANOV, G.S., VEČKANOVÁ, G.R., 2009.

«Agregátní poptávka protíná nabídku ve výchozím rovnovážném bodě, ve kterém je skutečný produkt roven potenciálnímu, výrobní faktory jsou plně využity. Zvýšené výrobní náklady zmenší krátkodobou agregátní nabídku, při nezměněné agregátní poptávce se sníží reálný produkt na Y' a cenová hladina se zvýší na $P1$.»²⁹

Pokles nabídky vyvolán nabídkovým šokem, který představuje například růst mezd, růst cen energie, surovin a ostatních služeb výrobních faktorů, růst míry zdanění, autonomní růst zisku firem apod.³⁰

Cílování inflace

Jak bylo uvedeno výše růst fyzického objemu peněz v ekonomice je příčinou inflace. Množství peněz v ekonomice reguluje centrální státu prostřednictvím měnové politiky.

Centrální banka stanoví ukazatel v podobě určité míry inflace, který označuje za inflační cíl a pokud se CB snaží udržovat existující míru inflace na předem stanovené úrovni – inflace označována jako cílová.³¹

²⁹ BRČÁK, J., SEKERKA, B. *Makroekonomie*, s. 179

³⁰ KRASAVINÁ, L.N., PIŠ'IK, V.J. *Regulace inflace: světová zkušenost a ruská praxe*, s. 52

³¹ BRČÁK, J., SEKERKA, B. *Makroekonomie*, s. 184

3.2.4 Důsledky inflace

Jedním z významných důsledků inflace je přerozdělování důchodů a bohatství ve společnostech. Inflace negativně ovlivňuje mzdy a platy, jejichž reálná kupní síla klesá, i když nominální výše se nemění. Proto postihuje výrazněji sociálně slabší skupiny obyvatelstva, které jsou závislé na peněžních důchodech, často fixních, a naopak nepostihuje vlastníky hmotných statků, jelikož cena majetku roste stejně jako inflací.³²

Dále inflace má vliv na vztah mezi věřiteli a dlužníky. *«Pokud je míra inflace vyšší než nominální úroková míra, klesá hodnota vkladů a půjček. V tomto případě ztracují věřitelé a získávají dlužníci».*³³

Rychlý růst cen základních životních potřeb snižuje objem důchodu použitelného na jiné výrobky a služby. *«Změny ve struktuře spotřeby vyvolávají strukturální přesuny ve výrobě, které mohou narušit rovnováhu hospodářství».*³⁴

Vysoká úroveň inflace snižuje agregátní poptávku, což vede k poklesu reálného produktu pod úroveň potenciálního.

3.2.5 Další pojmy spojené s inflací

Deflace je opakem inflace, *«vyjadřuje dlouhodobější proces poklesu cenové hladiny. Po druhé světové válce se téměř nevyskytuje».*³⁵

Dezinflace vyjadřuje zpomalování tempa růstu cenové hladiny, tj snižování míry inflace. *«Dezinflace je obvykle důsledkem aktivní dezinflační politiky s cílem dosažení relativně nízké míry inflace».*³⁶

---

³² KRASAVINÁ, L.N., PIŠ'IK, V.J. *Regulace inflace: světová zkušenost a ruská praxe*, s. 58

³³ KLÍMA, J. *Makroekonomie*, s. 86

³⁴ BRČÁK, J., SEKERKA, B. *Makroekonomie*, s. 183

³⁵ KRAMEŠ, J. *Makroekonomie: základní kurz*, s. 86

³⁶ tamtéž, s. 86

3.3 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je makroekonomický problém, který v posledních letech visí nad mnoha vyspělými státy, což způsobuje vážnou sociální nespokojenost. Sledování problémů nezaměstnanosti, a to zejména s ohledem na globální finanční krizi je nutné přijmout státem opatření k řešení tohoto problému na základě dosažených výsledků.³⁷

Uroveň nezaměstnanosti je ukazatel, který se nejvíce dotýká obyvatel státu. Při vysoké nezaměstnanosti dochází ke klesání využití zdrojů a důchdy lidí jsou nízké.

Existuje nezaměstnanost tehdy, když je skutečný produkt ekonomiky pod nebo nad jeho potenciální úrovní, ale zároveň může existovat i tehdy, když ekonomika operuje na úrovni potencialního produktu – jde o přirozenou míru nezaměstnanosti.

Za přirozenou nezaměstnanosti je považována nejnižší udržitelná míra nezaměstnanosti, kterou může tržní ekonomika dosahovat.³⁸

Trh práce je souhrnem ekonomických vztahů na nákup a prodej práce. Trh, n kterém probíhá výměna práce za mzdu. Na jedné straně jsou firmy, vláda a velké monopoly, které tuto práci poptávají a na druhé straně práci nabízejí jednotlivé pracovníci. Vývoj na trhu práce je pod vlivem stejných tržních zákonitostí jako ostatní trhy, ale má řadu specifických rysů, které jsou projevem výjimečnosti výrobního faktoru práce.³⁹

Podle Segmentační teorie trh práce tvoří celou řadu relativně autonomních trhů (segmentů). Jednotlivé segmenty jsou relativně homogenní. Nejvýznamnější ze segmentačních teorií je teorie duálního trhu rozlišující primární a sekundární trh práce.⁴⁰

3.3.1 Definice nezaměstnanosti a její měření

Zaměstnaná osoba ta, která má placení zamestnání (osoba, která je ve formálním právním vztahů ke svému zaměstnavateli) či sebezaměstnaná (pracují na vlastní účet, ž.l.).

---

³⁷ CHARČENKO, E, VERTAKOVÁ, M. *Státní regulace národní ekonomiky*, s.78

³⁸ SOUKUP, J. *Makroekonomie - Moderní přístup*, s. 271

³⁹ VEČKANOV, G.S., VEČKANOVÁ, G.R., *Makroekonomie*, s. 78

⁴⁰ tamtéž, s. 78

Za *nezaměstnanou* je považována osoba v produktivním věku, která v referenčním období je práce schopná a práci aktivně hledá. Osoba je ochotná do zaměstnání v krátké lhůtě nastoupit.

Zaměstnaní a nezaměstnaní tvoří *ekonomicky aktivní* obyvatelstvo státu. *Ekonomicky neaktivní* obyvatelstvo tvoří osoby, kteří práce aktivně nechledají, například starobní a invalidní důchodce, ženy v domácnosti.⁴¹

«Mezi zaměstnanými a nezaměstnanými existuje úzký vztah, ale zvýšení zaměstnanosti nemusí znamenat snížení nezaměstnanosti a snížení zaměstnanosti práce nemusí vést ke zvýšení nezaměstnanosti».⁴²

Měření nezaměstnanosti

Rozsah nezaměstnanosti je měřen pomocí ukazatele míry nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti, vyjadřována v procentech, představuje podíl nezaměstnaných na celkové pracovní síle.⁴³

$$\text{Míra nezaměstnanosti} = \frac{\text{Počet nezaměstnaných}}{\text{Součet nezaměstnaných a zaměstnaných osob}} \times 100$$

V Rusku nezaměstnanost je sledována zákonem „O zaměstnanosti v Ruské federaci“.

3.3.2 Typy nezaměstnanosti

Podle příčin vzniku nezaměstnanost se člení do frikční, strukturální a cyklickou.

Frikční nezaměstnanost je přechodná a poměrně krátkodobá. Vznik frikční nezaměstnanosti je spojen s neustalým pohybem lidí z jednoho pracovního místa do jiného ve stejné nebo podobné oblasti zaměstnání a obdobím, které je nutné k tomu, aby hledající práci mohli najít a obsadit volná pracovní místa.

Může vzniknout výpovědí pracovníků firmám, jde spíše o dobrovolnou nezaměstnanost, pracovníci obvykle hledají lepší zaměstnání nebo prostřednictvím výpovědí ze strany firem pracovníkům. Hledání nového pracovního místa je podmíněno stavem počtu volných míst v závislosti na hospodářském cyklu.

⁴¹ HOLMAN, R. *Ekonomie*, s. 315

⁴² KRAMEŠ, J. *Makroekonomie: základní kurz*, s. 75

⁴³ tamtéž, s. 76

Mezi frikční nezaměstnané patří také lidé, kteří se stěhují do jiného města, ženy, které se vrací do práce po ukončení mateřské dovolené anebo potenciální pracovníci, především absolventi škol, kteří nastupují do zaměstnání.⁴⁴

Strukturální nezaměstnanost znamená, že existuje nesoulad mezi poptávkou po práci a nabídkou práci na trhu. Tato strukturální nerovnováha vzniká kvůli strukturálním změnám, které probíhají v ekonomice, například růst jednoho odvětví na úrok druhého. Strukturální nezaměstnanost může trvat několik let, kvůli rekvalifikaci a opětovnému začlenění pracovníku do zaměstnání.⁴⁵

«V důsledku rozvoje informačních technologií vzniká řada volných pracovních míst, které vyžadují specifickou kvalitu a úroveň vzdělání a specializovanou kvalifikaci, a na druhé straně probíhá útlum řady tradičních odvětví a oborů, které jsou spojeny se zánikem pracovních míst. V důsledku toho jsou pracovníci z těchto oborů a odvětví uvolňováni. Tak vzniká na jedné straně problém neobsazených pracovních míst pro firmy a neuspokojená poptávka po práci a současně i neuspokojená nabídka práce.»⁴⁶

Frikční a strukturální nezaměstnanost jsou považovány za dobrovolnou nezaměstnanost. *Dobrovolně nezaměstnanými* se stávají pracovníci, kteří nejsou ochotni pracovat při mzdové sazbě, která na trhu práce převládá.

Za *nedobrovolnou nezaměstnanost*, kdy celková poptávka po práci je menší než celková nabídka práce, je považována cyklická nezaměstnanost.

Cyklická nezaměstnanost je způsobená poklesem produktu a trvá různě dlouhou dobu. Čím je pokles produktu větší, tím je větší nezaměstnanost, celková poptávka po práci je nízká a dochází ke snižování mzdových sazeb. Poptávka po výrobcích a službách další klesá a snižuje jejich nabídku, což opět vede k poklesu produktu a ještě větší nezaměstnanosti.⁴⁷

Velikost cyklické nezaměstnanosti je charakterizována Okunovým zákonem.⁴⁸

Okunův zákon, nazvaný podle amerického ekonoma Arthura M. Okuna, zachycuje negativní vzájemnou souvislost, mezi poměrem skutečného produktu a potenciálního produktu, a mírou nezaměstnanosti.

---

⁴⁴ SAMUELSON, P.A., NORDHAUS, W.D. *Ekonomie*, s. 655

⁴⁵ tamtéž, s. 655

⁴⁶ KRAMEŠ, J. *Makroekonomie: základní kurz*, s. 78

⁴⁷ tamtéž, s. 83

⁴⁸ BRČÁK, J., SEKERKA, B. *Makroekonomie*, s. 191

Matematické formulování Okunova zákona⁴⁹:

$$u = u^* - c \times \left(\frac{Y}{Y^*} - 1 \right)$$

$$u - u^* = -c \times \left(Y - \frac{Y^*}{Y} \right),$$

kde:

u je skutečná míra nezaměstnanosti

u^* je přirozená míra nezaměstnanosti

Y je skutečný produkt

Y^* je potenciální produkt

c je koeficient

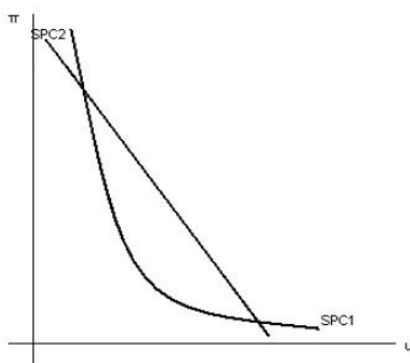
Okunův zákon umožňuje předvědět, jak cílové tempo růstu produktu během jisté doby ovlivní míru nezaměstnanosti. Díky tomu Okunův zákon slouží hospodářské politice státu.

3.3.3 Phillipsová křivka

A. W. Phillips zkoumal vztah mezi nezaměstnaností a mzdovou inflací.

Původní *mzdová Phillipsová křivka* byla transformována Samuelsonem a Solowem do tzv. *cenové inflační Phillipsovy křivky*.⁵⁰

Graf 3: Modifikovaná Phillipsová křivka

Zdroj: «Státní regulace národní ekonomiky», CHARČENKO, E, VERTAKOVÁ, M.

π určuje míru inflace, u určuje míru nezaměstnanosti

Modifikovaná Phillipsová křivka obsahuje intenzivní vzájemný vztah mezi mírou růstu cenové hladiny a mírou růstu nezaměstnanosti a tím se liší od původní mzdové

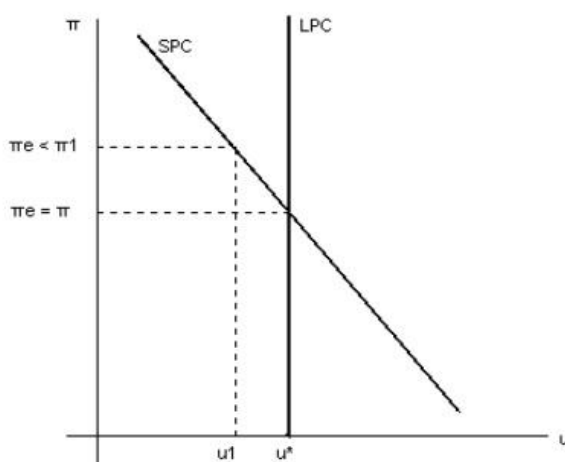
⁴⁹ BRČÁK, J., SEKERKA, B. *Makroekonomie*, s. 191

⁵⁰ Tamtéž, s. 200

Phillipsovy křivky. Čím vyšší je míra nezaměstnanosti, tím nižší je mzdová míra inflace, a obráceně, čím menší je míra nezaměstnanosti, tím větší je míra mzdové inflace.⁵¹

V 70. letech M. Friedman a E.S. Phelps rozšířili mzdovou Phillipsovou křivku o očekávanou míru inflace.

Graf 4: Rozšířená Phillipsova křivka

Zdroj: «Státní regulace národní ekonomiky», CHARČENKO, E, VERTAKOVÁ, M.

Dlouhodobá Phillipsová křivka představuje rovnováhu – míra nezaměstnanosti rovná přirozené míře nezaměstnanosti a skutečné míře inflace. Nerovnováha je představována situací, kdy skutečná míra nezaměstnanosti je nižší než přirozená míra nezaměstnanosti, skutečná míra inflace je vyšší než očekávaná míra inflace. Adaptace inflačních očekávání na novou, vyšší inflaci pak povede k obnovení rovnováhy, avšak při vyšší míře inflace. Pro tento model platí, že přirozená míra nezaměstnanosti je nezávislá na inflaci.⁵²

3.3.4 Důsledky nezaměstnanosti

Negativní ekonomické a sociální důsledky nezaměstnanosti jsou spojeny především s delkou trvání nezaměstnanosti. Krátkodobá nezaměstnanost trvá do tří měsíců. Doba tří až šesti měsíců je kritickým obdobím, ve kterém nezaměstnaní mění své preference a životní postoje. Dlouhodobá nezaměstnanost spojená s výrazným poklesem životní úrovně.

Ztracení kvalifikaci je ekonomickým důsledkem, který projevuje u pracovníků a má vliv na celou společnost.

⁵¹ BRČÁK, J., SEKERKA, B. *Makroekonomie*, s. 201

⁵² CHARČENKO, E, VERTAKOVÁ, M. *Státní regulace národní ekonomiky*, s. 240

Nezaměstnanos má rovněž značný vliv na chování člověka. Mezi typické případy patří stresové zatížení člověka, nemocnost, narušení sociálních vazeb v rodinách, alkoholismus, růst kriminality a podobně.⁵³

3.3.5 Politika zaměstnanosti

Snižování nezaměstnanosti je jedním z hlavních cílů makroekonomické politiky státu. Opatření proti nezaměstnanosti člení na aktivní politiku zaměstnaní a pasivní politiku zaměstnaní.⁵⁴

Aktivní politika je zaměřena na zvýšení počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva. Tvorba nových pracovních míst, poskytování zaměstnání pro pracovníky s nízkou kvalifikací, podpora vzniku a rozvoje malých a středních podniků.

Pasivní politika představuje sociální pomoc lidem bez zaměstnání, aby mohli zabránit poklesu životních standartů. Spočívá především v poskytování podpory v nezaměstnanosti.

---

⁵³ KRAMEŠ, Jaroslav. *Makroekonomie: základní kurz*, s. 76

⁵⁴ SUCHAREV, O.S. *Teorie efektivity ekonomiky*, s. 215

4 Vlastní zpracování

4.1. Obecné informace o Ruské federaci

Ruská federace (Rusko) je největší země světa s rozlohou 17 125 187 km², která zasahuje do dvou světadílů – Evropy a Asie. Podle ústavy tvoří Ruskou federaci 85 subjektů: 46 oblastí, 3 federálních města, Židovská autonomní oblast, 4 autonomních okruhů, 9 krajů, 22 republiky.

Počet obyvatel je 146,27 miliónů a Rusko je až na 9. místě ve světě z hlediska počtu obyvatel. Z celkového počtu obyvatelstva 76,1 miliónů činí ekonomický aktivní obyvatelstvo.

Hlavním městem je Moskva s 12,18 miliónů obyvatel. Moskva na vnitrostátní úrovni je největší finanční centrum a má dominantní postavení v ekonomické struktuře státu. Je zde také nejvyšší životní úroveň v zemi.⁵⁵

4.2. Politický systém Ruské federace

Ruská federace je považována za federální prezidentskou republiku. Mezi nositeli státní moci jsou prezident, Federální shromáždění (Rada federace a Státní дума), vláda a soudy Ruska.

Prezident je hlavou státu. Prezident je volen ve všeobecných přímých volbách na šest let, u moci může být po dvě za sebou jdoucí období. Podle ústavy má řadu významných pravomocí, určuje hlavní směr domácí i zahraniční politiky. Na základě dohody s Federálním shromážděním jmenuje předsedu vlády, předsedu Centrální banky, soudce Nejvyššího, Ústavního a Nejvyššího arbitrážního soudu a generálního prokurátora. Od roku 2005 prezident nominuje kandidáty na nejvyšší výkonné posty v subjektech federace a předkládá je ke schválení místním parlamentům.

Federální vláda má výkonnou moc a je podřízena prezidentovi. Plní povinnosti, které vyplývají z ústavy, z federálních zákonů a výnosů prezidenta. Vládní povinnosti jsou rozděleny mezi několik ministerstev.

---

⁵⁵ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚD ČR. *Základní informace o teritoriu* [on-line]. 2012 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.export.cz/evropa/rusko/rusko-zakladni-informace-o-teritoriu>

Zákonodárnou moc reprezentuje Federální shromáždění, tj. dvoukomorový parlament, který se skládá z horní komory – Rada federace a dolní komory - Státní дума.

V současné době jsou v Státní Dumě zastoupeny strany Jednotné Rusko (49,29 %) – hlavní a největší politická strana, stranický vůdce které je Vladimir Putin, Komunistická strana Ruské federace (19,20 %), velká levicová strana Spravedlivé Rusko (13,25 %) a Liberální demokratická strana Ruska (11,68 %).⁵⁶

Soudní moc vykonává Ústavní soud, obecné a arbitrážní soudy v čele Nejvyššího soudu. Kontrolu nad dodržováním lidských práv a svobod v souvislosti s činností státních orgánů a úředních osob provádí ombudsman.⁵⁷

4.3 Vláda Dmitrije Medveděva

Po skončení druhého období prezidentské moci Vladimir Putin nemohl být znovu podle Ústavy zvolen prezidentem. V prezidentských volbách 7. března 2008 vyhrál Dmitrij Medvedev (*14. září 1965), když získal 70,28 % platných hlasů voličů a v květnu 2008 nastoupil na post prezidenta Ruské federace. Předsedou vlády byl jmenován Vladimir Putin.⁵⁸

Narodil se v rodině vysokoškolských pedagogů. Stejně jako Putin vystudoval práva na univerzitě v Leningradu, kterou absolvoval v roce 1987, o tři roky později úspěšně dokončil doktorát tamtéž.

Před vstupem do nejvyšších Kremelských kruhů Medvedev se stal úspěšným podnikatelem a autorem oceňovaných vysokoškolských skript k občanskému právu.⁵⁹

Medvedev vždy prohlašoval, že se bude držet v linii vymezené Putinem. Za Medvedevovy vlády nedošlo k nějakým výraznějším ekonomickým či politickým reformám. Prezidentské volby v roce 2012 vyhrál Vladimir Putin.⁶⁰

---

⁵⁶ **EKONOMICKÁ ENCYKLOPEDIÉ.** *Politický systém Ruska* [online]. 2014 [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.grandars.ru/college/sociologiya/politicheskaya-sistema-rossii.html>

⁵⁷ **MLADÝ VĚDEC.** *Politický systém Ruska ve XXI.století* [online]. 2012 [cit. 2015-02-15] Dostupné z: <http://www.moluch.ru/archive/39/4626/>

⁵⁸ **ÚŘEDNÍ VOLEBNÍ KOMISE RF.** *Volby 2008* [online]. [cit. 2015-02-15]. Dostupné z : http://www.cikrf.ru/banners/elect_president/results/index.html

⁵⁹ **OSOBNOSTI.CZ.** *Dmitrij Medvedev* [online]. 2010 [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.financnici.cz/dmitrij-medvedev>

4.4 Hospodářství Ruské federace

Mezi základní oblasti, které tvoří ekonomiku Ruska patří zemědělství, průmysl, stavebnictví, sektor infrastruktury a sektor služeb.

Zemědělstvím se zabývá 15 % ekonomicky aktivního obyvatelstva a na jeho rozvoj a fungování jde 13 % rozpočtu. Zemědělství není chudé, ale zároveň není moc efektivní. Agrární sektor RF se potýká s chronickými a dlouhodobě neřešenými problémy (nízká úrodnost zemědělské půdy, zastaralé technické zařízení, nedostatečné finanční zajištění podniků).⁶¹

Ruská federace je na prvních místech v těžbě plynu, ropy, diamantů a tvorbě elektrické energie. Tržby z vývozu surovin tvoří značnou část rozpočtu země. Ruská federace má také obrovské zásoby železné rudy, chromu, titano-magnetických rud, mědi, platiny, draselných solí a kuchyňské soli.

V oblastech především zaměřených na moderních technologiích Ruská federace stále zaostává za vyspělými zeměmi, ale pomalu rozvíjí a ukazuje úspěchy vědecko-technické progresu. Mezi vědecko-technické oblasti patří výroba obráběcích strojů, výroba přístrojů, elektrotechnika a elektronika, počítačová technika a informatika.⁶²

Rosté význam sektora služeb v Ruské federace. Jeho podíl na HDP přesáhl 60 %, i přes nedávný pokles v důsledku globální ekonomické krize, což řadí Ruskou federace mezi vyspělé státy. Největší podíl na vývozu služeb z Ruské federace připadá na dopravní služby, na druhém místě různé obchodní služby a dále služby v oblasti stavebnictví.⁶³

---

⁶⁰ **NOVINKY.CZ.** *Dmitrij Medveděv* [online]. 2010 [cit. 2015-02-15]. Dostupné z:

http://www.cikrf.ru/banners/elect_president/results/index.html<http://tema.novinky.cz/dmitrij-medvedev>

⁶¹ **MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ RF.** *Dostupné statistické údaje* [online]. 2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z :

<http://www.mcx.ru/fts/search/1.htm?query>

⁶² **OTAZKY EKONOMIKY.** *Strategie ekonomického vývoje Ruska* [online]. 2007 [cit. 2015-12-9]. Dostupné z:

http://www.vopreco.ru/rus/archive.files/n5_2007.html#an2

⁶³ **MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚD ČR.** *Ekonomická charakteristika země* [on-line]. 2012 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z:

<http://www.export.cz/evropa/rusko/rusko-zakladni-informace-o-teritoriu>

Mezi základní neřešené problémy ruské ekonomiky patří⁶⁴:

- sociální nerovnováha, velice pomalu se snižuje diference mezi pracovníky rozpočtové sféry a podnikatelským sektorem, mezi regiony Ruské federace,
- nízký růst produktivity práce ve srovnání s tempem růstu mezd
- nízká konkurenceschopnost ruského průmyslu, závislost na importu a nedostatečné investice do výrobní infrastruktury
- nízká diversifikace ekonomiky, vysoká závislost na exportu surovin (především energetických)

4.5 Makroekonomické ukazatele v letech 2008 – 2012

4.5.1 Hrubý domácí produkt v Rusku v letech 2008 - 2012

V letech 2008 - 2009 zažívalo Rusko hospodářsky příznivé období. Vývoj HDP držel v kladných číslech, byl zaznamenán růst průmyslové i zemědělské výroby, stavebnictví a reálné příjmy obyvatelstva také rostlí. Index výroby zpracovatelského průmyslu vzrostl o 77 %, včetně výroby strojů a zařízení – o 91 %, textilního průmyslu - o 46 % a výroby potravin - o 64 %. K roku 2008 ekonomika Ruska zastává na osmém místě mezi nejsilnější ekonomiky světa, hrubý domácí produkt činil 5,2 %. Rusko je největším vývozcem zemního plynu, je druhý největší vývozcem ropy a třetí největší vývozcem oceli a primárního hliníku.⁶⁵

Situace se však změnila kdy celosvětový trh zasáhla globální ekonomická krize, která ovlivnila všechny makroekonomické ukazatele. Obchod s ropou byl jednou z příčin, proč bylo Rusko zasaženo krizí. Po padu několika bank v USA došlo i ke zřícení cen ropy a k výraznému snížení cen akcií, tím Rusku ucházeli zisky. Následně zkolabovaly ruské akciové trhy, prudce zeslabil rubl, poklesl přísun kapitálu do ruského rozpočtu a stouplá nezaměstnanost.

---

⁶⁴ **MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚD ČR.** *Ekonomická charakteristika země* [on-line]. 2012 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.export.cz/evropa/rusko/rusko-zakladni-informace-o-teritoriu>

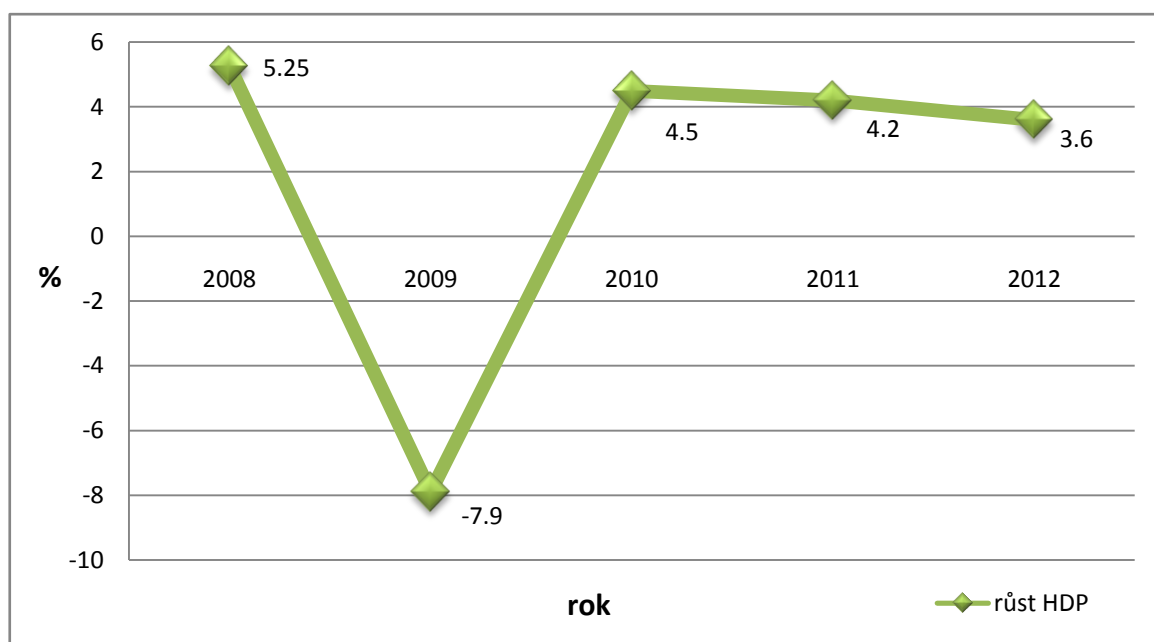
⁶⁵ **EREPORT.RU.** *Ekonomika Ruska* [online]. 2013 [cit. 2015-2-5] Dostupné z: <http://www.ereport.ru/articles/weconomy/russia.htm>

V období vývoje finanční krize (2009) došlo k poklesu hrubého domácího produktu o 7,9 %, což bylo jedním z nejhrošších indexů HDP ve světě. Ve druhé polovině roku 2009 překonáva ekonomické oslabení a růst HDP vzhledem k sezónním vlivům činil 1,9 %. Hodnota hrubého domácího produktu Ruska v roce 2009 byla odhadnuta ve výše 2 109 miliard dolarů USA.⁶⁶

Díky provedení vládou protikrizové opatření v březnu 2010 Světová banka poznamenala, že ztráty ruské ekonomiky byly nižší, než se očekávalo na začátku krize. Celkový růst HDP v letech 2010-2011 činil 8,8%. V prvním čtvrtletí roku 2010, s ohledem na tempo růstu HDP (2,9 %) a růst průmyslové výroby (5,8 %), Rusko má 2. místo mezi "G8" a stala se 6. největší země světa dle HDP v paritě kupní síly. V roce 2011 hrubý domácí produkt Ruska, podle odhadů činil 4,2 %.⁶⁷

Následující graf představuje vývoj hrubého domácího produktu v Rusku v letech 2008 – 2012.

Graf 5: Hrubý domácí produkt v Ruské federaci v letech 2008 - 2012 (reálný růst v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Federálního statistického úřadu Ruska (www.gks.ru)

⁶⁶ EREPORT.RU, *Ekonomika Ruska* [online]. 2013 [cit. 2015-2-5] Dostupné z: <http://www.ereport.ru/articles/weconomy/russia.htm>

⁶⁷ THE WORLD BANK. *World Development Indicators* [online]. 2010 [cit. 2015-2-5] Dostupné z: <http://data.worldbank.org/country/russian-federation>

Ruská ekonomika pokračovala v roce 2012 v ekonomickém růstu, bez ohledu na zvýšenou nejistotu převládající na zahraničních trzích. Dynamika růstu HDP byla v první polovině roku 2012 na stejné úrovni jako v roce 2011. Dle odhadů Rosstatu HDP v roce 2012 vzrostl o 3,6 %, taková dynamika byla předpokládána, zároveň došlo sice ke snížení dynamiky oproti roku 2011 (4,2 %), ale i tak se jedná o dobrý ukazatel.

Růst HDP byl podmíněn hlavně růstem ve zpracovatelském průmyslu a stavebnictví. Výsledky roku 2012 v mnoha klíčových ekonomických ukazatelích jako např. index průmyslové výroby a výdaje na spotřebu, překročily maximální předkrizové hodnoty poloviny roku 2008.

Na růstu ekonomiky se především podílelo zvýšení investiční a spotřební poptávky. Ceny ropy vzrostly o více než 30 %, což vedlo k růstu exportu v hodnotovém vyjádření. V roce 2011 investice do Ruské ekonomiky dosáhly rekordní úrovně za posledních 20 let - 370 miliard dolarů USA ročně.

Stav hospodářství Ruské federace v letech 2011 – 2012

Hlavním trendem roku 2012 bylo pokračující oživení ekonomické aktivity a hlavně dovršení opětovného nastartování ekonomiky po ekonomické krizi v letech 2008 a 2009.

V roce 2011 byla zaznamenána výjimečná úroda, avšak v roce 2012 zemědělská výroba klesla o 4,7 %. Důvodem se stalo snížení hlavních ukazatelů v rostlinné výrobě díky nepříznivým klimatickým podmínkám v celé řadě regionů, které negativně ovlivnily úrodu.

Dle údajů Ministerstva průmyslu a obchodu RF v období 2011 až 2012 celkový objem výroby ve zpracovatelském průmyslu vzrostl o 4,1 %, výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody se zvýšily o 1,2 %. Vysoká tempa růstu zaznamenala odvětví výroby dopravních prostředků a zařízení (12,1 %). Gumárenský průmysl a průmysl plastů (7,4 %), potravinářský průmysl (5,2 %), výrobky černé metalurgie (4,5 %) a výroba elektrických a optických přístrojů (4,3 %) také vzrostli. Bez ohledu na relativně pozitivní výsledky růst průmyslové výroby není stabilní a tempo růstu se ve srovnání s rokem 2011 snižují.

Dle údajů Rosstatu růst investic do základního kapitálu v roce 2012 činil 6,7 % ve srovnání s rokem 2011 (růst o 6,2 %). Stabilní růst investic je zaznamenáván téměř po celý rok 2012, zatím obnova investiční poptávky probíhá velice pomalu. Investiční činnost podporuje růst objemů úvěrů poskytnutých jak právnickým osobám, tak i individuálním podnikatelům. Ve struktuře zdrojů financování investic posiluje tendence k poklesu podílu bankovních úvěrů na investicích do základního kapitálu a pokračující růst odlivu kapitálu naznačuje nezbytnost kardinálních změn v oblasti investičního klimatu.

Stabilní růst investic do základního kapitálu má pozitivní vliv i na odvětví stavebnictví, které během krize bylo nejvíce postižené. Objemy prací ve stavebnictví v roce 2012 vzrostly o 2,4 %. Na konci 2011 byla překonána tendence ke snižování předávaných obytných ploch do užívání. Celkem za rok 2012 byl zaznamenán růst o 4,7 % oproti roku 2011.⁶⁸

Reálné příjmy obyvatelstva v roce 2012 ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku vzrostly o 4,2 %. Vzrostla i reálná mzda a to o 7,8 %. Zpomalení růstu reálných příjmů lze vysvětlit tím, že v období 2009 až 2010 značně rostly důchody, v roce 2011 a 2012 růst důchodů pouze mírně převýšil inflaci. Reálná mzda rostla zejména ve finančním sektoru a těžebním průmyslu. V rozpočtové sféře také reálná mzda mírně vzrostla.

Spotřebitelská poptávka zůstává jedním z klíčových faktorů ekonomického růstu. V roce 2012 si dynamika růstu maloobchodního obrátu skutečně zachovala svoje tempo a vzrostla o 5,9 %. Objem placených služeb obyvatelstvu vzrostl o 3,5 % (v roce 2011 - o 2,9 %). K růstu maloobchodního obrátu došlo hlavně díky rostoucí dostupnosti spotřebitelských úvěrů (nárůst o 39,4 %).

---

⁶⁸ **CBAP.** *Dopady ruského státního rozpočtu na vývoj ruské ekonomiky* [online]. 2013 [cit. 2015-1-28]. Dostupné z: <http://www.cbap.cz/archiv/1133>

Ruská ekonomika v roce 2012 rostla a to díky vysokým cenám ropy, ale ruská ekonomika nadále zůstává surovinově závislou, není diverzifikována a je nekonkurenceschopná - naráží na překážky korupce a nízké efektivity, je stále velice zranitelná a náchylná k výkyvům cen surovin. Hospodaření státu za rok 2012 má deficit 0,2%, což je bezesporu pozitivní tendence. Státní rozpočet se stává rok od roku více sociálně orientovaným totiž zdrojově náročným.

4.5.2 Inflace v Rusku v letech 2008 – 2012

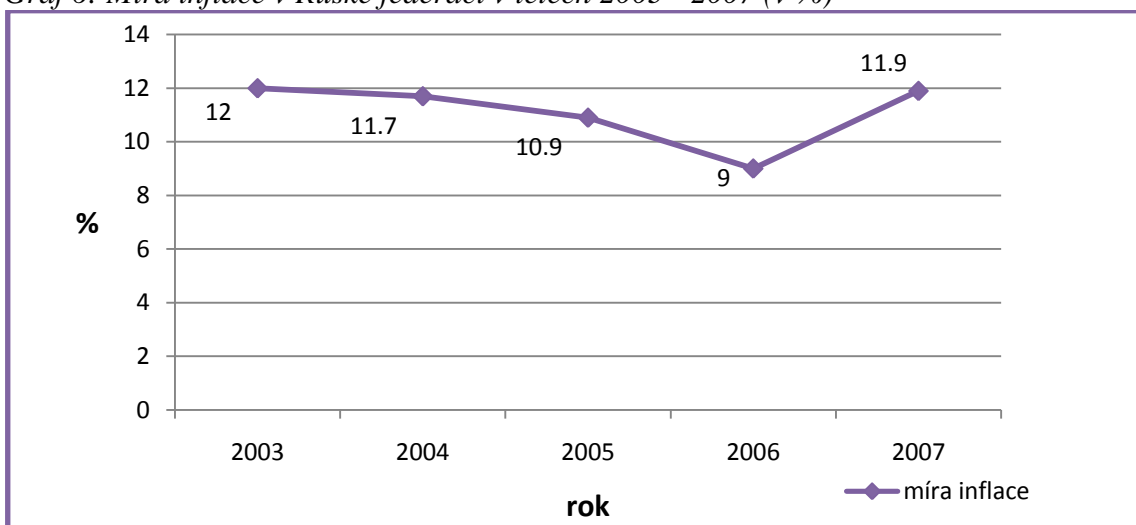
Inflace je významný destabilizující faktor v tržní ekonomice. Čím vyšší je její úroveň, tím inflace je nebezpečnější. Pro účel pozorování vývoje se stanovuje míra inflace. Federální statistický úřad Ruska míru inflace vyjadřuje jako přírůstek indexu spotřebitelských cen (CPI), tedy změnu průměrné hladiny cen za poslední rok oproti roku předchozímu.

Mezi faktory způsobující inflaci v Rusku patří faktory monetárního a nemonetárního charakteru. Dle monetárního charakteru míra inflace je ovlivněna objemem peněz v oběhu, v důsledku zvýšení nabídky peněz se zvyšuje průměrná cenová hladina. Inflace v Rusku nepředstavuje zjevně monetární povahu. V důsledku toho existují i další důvody nárůstu výrobních nákladů (energetika, doprava, růst cen a tarifů), které určují celkovou úroveň zvýšení cen.

Do faktorů nemonetárního charakteru za prvé patří zvýšení nákladů na výrobu odvětví zpracovatelského průmyslu při státní regulaci cen elektřiny, plynu, železniční, dopravy. Další faktor je konvergence mezi domácími a světovými cenami, což způsobuje postupné zvyšování cen na domácím trhu Ruska. Inflační očekávání které má v Rusku setrvačnou povahu také patří do nemonetárních faktorů způsobující inflace.

Podle grafu 6 lze si uvědomit, že světový trend významného růstu cen potravin a energií, stejně jako rychlejší růst domácí poptávky podmiňoval vysokou úroveň inflace v Rusku k roku 2007.

Graf 6: Míra inflace v Ruské federaci v letech 2003 - 2007 (v %)

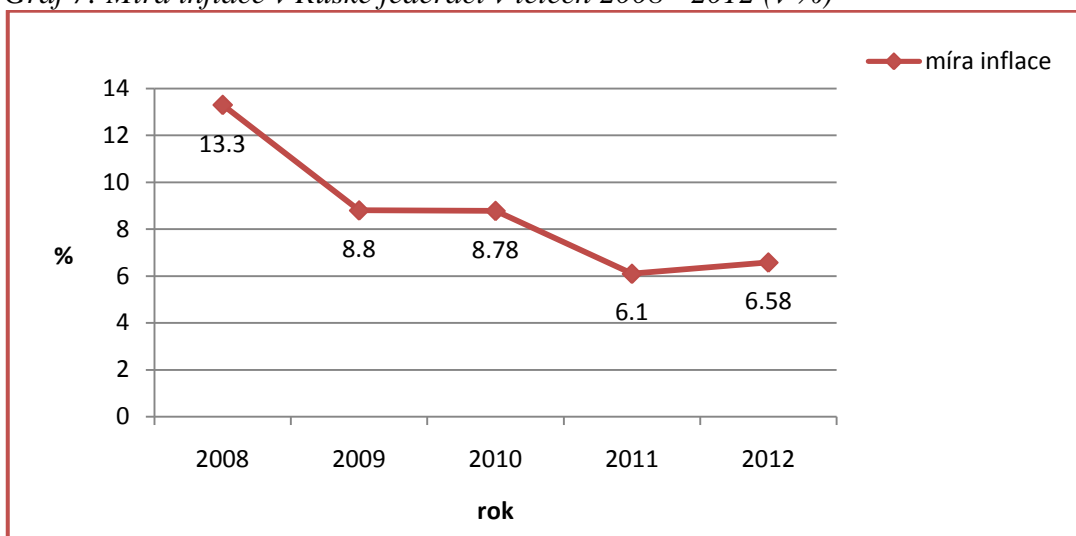

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Federálního statistického úřadu Ruska (www.gks.ru)

První projevy krize v Rusku se vyskytovali ve druhém čtvrtletí roku 2008. Na začátku krize míra inflace podle údajů Rosstatu služby činila 14,1 %. V první řadě je to v důsledku nárůstu cen služeb a především rostoucí ceny energií a přirozených monopolů. Vysoká inflace v roce 2008 je také výsledkem mírné fiskální politiky a podstatného zvýšení vládních výdajů.

Je zřejmé, že v období 2008 – 2009, kdy prokázal vrchol světové finanční krize, index spotřebitelských cen evidentně vzrostl. Podle statistik index spotřebitelských cen základních zboží a služeb v roce 2008 byl 13,3 % a v první čtvrtletí roku 2009 - 6,2 %. Z důvodu poklesu poptávky v důsledku snížení ekonomické aktivity Ruské federaci inflace zpomalila až na konci roku 2008.

Graf 7: Míra inflace v Ruské federaci v letech 2008 - 2012 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Federálního statistického úřadu Ruska (www.gks.ru)

Během prvních čtyř měsíců roku 2008 míra inflace služeb činila 8,5 % a 8,7 % - za rok 2009. Ceny potravin za celý rok 2008 vzrostly o 16,5 %, zároveň nejstabilnější postavení na trhu označili nepotravinářské zboží, za rok 2008 cena zboží vzrostla o 4,8 %. Tarifů komunálních služeb stoupli o 16,4 %. Nejdražší se stala dodávka plynu - o 22,9 %, teplé vody - o 18,6 %, odvoz odpadu - o 18,0 %. Mezitím nastal pokles cen za pohonné hmoty - ve srovnání s prosince 2008 ceny benzínu klesly o 9,4 %, díky poklesu světových cen ropy.

CPI celé Ruské federace za první čtvrtletí roku 2009 tvořil 5,4 %. Takový úsudek potvrzuje následující tabulka.

Tabulka 1: Index spotřebitelských cen RF v letech 2008 - 2009

Rok	v % k předchozímu roku
2008	113,3
2009	108,8
2010	108,8
2011	106,1
2012	106,6

Zdroj: webové stránky Ministerstva financí Ruské federace (info.minfin.ru/prices_index.php)

Číslo roku 2009 ukazuje, že v porovnání míry inflace na začátku 21. století a skutečný stav inflace je situace přijatelnější, což představuje šanci pro zlepšení situace v celé zemi.

Z grafu 7 je vidět, že k roku 2010 inflace v Ruské federaci se snížila ve srovnání s rokem 2009, tvořila 8,87 % především kvůli ceně potravin v důsledku sucha a neúrody.

V roce 2011 podle oficiální zprávy Rosstatů inflace činila 6,1 %, což je rekordní minimum za posledních dvacet let ruské historie. Tento výrazný pokles inflace v roce 2011 je v první řadě díky dobré úrodě roku 2011 na pozadí suchého léta 2010, což vedlo k vážnému poklesu cen u ovoce i zeleniny a obilovin. V důsledku toho, tempo růstu cen potravin v roce 2011 zpomalil více než 3 krát ve srovnání s rokem 2010 (3,9 % za celý rok 2011), zatímco ceny průmyslového zboží a služeb v roce 2011 rostli ještě rychleji. Udržet inflaci k roku 2012 (6,6 %) se podařilo hlavně díky pomalému růstu cen potravin a efektu vysoké základny.

Protiinflační politika státu

Na základě analýzy příčin inflace a statistických údajů lze definovat následující nezbytné pokyny protiinflační politiky:

- Regulační emise peněz
- omezení růstu cen výrobků přirozených monopolů a užitkových tarifů a tím provádění kontroly nad náklady monopolu
- opevnění důvěry veřejnosti bankovnímu systému státu a finančnímu trhu prostřednictvím dodržování ročních cílů a postoupnému zlepšení statistických ukazatelů inflace
- snížení závislosti inflace a ekonomického růstu země na vlivu změn na globálních trzích
- nárůst investic do výrobních technologií a infrastruktury pro modernizace hospodářství

Globální finanční krize, která zasáhla na světovém trhu, prokázala vliv na situaci v ruském finančním sektoru, včetně situace v měnové politice. Z tohoto důvodu, Centrální banka Ruska začala provádět opatření, která by měli přinést inflaci zpět na cestu dolů. Nicméně vliv krizových jevů světových finančních trhů na ruský finanční trh zkomplikoval úkol CB. Proto Centrální banka Ruska rozhoduje přesunout důraz z kontroly inflace do udržení stálosti bankovního systému.

Nedostatek skutečných způsobů transformace prostředků přicházejících do hospodářství, do reálného sektoru ve formě investic představuje hlavní důvod inflace v Ruské federaci. Zadržování růstu peněžní zásoby vede ke stagnaci v nesurovinovém sektoru ekonomiky, což vede k nerovnováze nabídky a poptávky zboží a služeb, pokud jde o peněžní zásoby, které přicházejí na spotřebitelský trh z primárních odvětví a rozpočtu.

To znamená, že je nutné vytvořit dlouhodobý komplexní program snížení a dalšího zabránění zvýšení míry inflace. Měl by být založen na metodách státní a tržní regulace s cílem harmonizovat národní i soukromé zájmy a podporovat hospodářský růst. Komplexní program realizovaný vládou Ruské federace zahrnuje dva soubory opatření⁶⁹:

Za první, pokyny ke stimulaci dodání zboží a vývoju hospodářské soutěže (zejména na trzích s potravinami a zemědělskými výrobky), rozvoj obchodní infrastruktury, formování nových tržních nástrojů s cílem omezit rychlost růstu přirozených monopolů za předpokladu deregulace.

Za druhé, opatření fiskální a měnové politiky zaměřené na snížení měnové složky inflace a stimulace úspor obyvatelstva, co vedé k omezení nadměrné poptávky.

Je třeba poznamenat, že inflace je složitý rozporný jev, což má negativní důsledky. Bez snížení jeho úrovně není možné dosáhnout hospodářské prosperity Ruska. Snížení míry inflace nezbytné k posílení finančního systému Ruské federace, k dosažení stability a konkurenceschopnosti bankovního systému státu.

4.5.3 Míra nezaměstnanosti v Rusku v letech 2008 – 2012

Nezaměstnanost je jedním z důležitých makroekonomických ukazatelů, které odrážejí aktuální stav ekonomiky. Rostoucí nezaměstnanost vede k nižším příjmům obyvatelstva, a v důsledku toho ke snížení kupní síly. Vzhledem k poklesu poptávky po zboží dlouhodobé spotřeby klesající příjmy společností se zaměřením na domácí trh. Kromě toho, růst nezaměstnanosti ovlivňuje snižování mezd mezi konkurenčními zaměstnáními, protože nabídka pracovní síly převyšuje počet volných pracovních míst a uchazeči o zaměstnání jsou ochotni pracovat za nižší mzdy. Nezaměstnanost také snižuje počet úvěrů, poskytovaných fyzickým osobám, kvůli zvýšení podílu půjček s výrazně opožděné platby.

---

⁶⁹ KRASAVINÁ, L.N., PIŠ'IK, V.J. *Regulace inflace: světová zkušenost a ruská praxe*, s. 227

Od začátku 21. století až do roku 2008 lze vidět nestabilní chování míry nezaměstnanosti v Ruské federaci, i když nezaměstnanost měla klesající charakter. V období od roku 2007 do přibližně konce roku 2009 globální finanční krize se dostala do vrcholu a přinesla nárůst míry nezaměstnanosti. V dubnu 2009 míra nezaměstnanosti dosáhla 10,2 %, což činí 6,8 mil. lidí a pak začala postupně klesat až do prosince 2012, kdy dosáhla své minimální úrovně 5,45 %.

V průběhu vývoje globální finanční krize průměrný věk nezaměstnaných činil 35,1 roků. Ve věkové skupině 15-19 let míra nezaměstnanosti se rovná 33,4 % a ve skupině 20-24 roky 16,4 %. Koeficient překročení míry nezaměstnanosti mladých lidí (ve věkové skupině 15-24 let) ve srovnání s mírou nezaměstnanosti dospělých (ve věku 30 až 49 roky) větší než 2,7 krát.

V roce 2009 počet činil 1,6 milionu lidí. Tato skupina nezaměstnaných je tvořena převážně z řad mladých lidí (17 % mladých lidí do 20 let, 46% veskupění 20-24 roků, 17 - 25 až 29 let).

Zaměstnavatelé nejsou ochotni považovat kandidáty bez pracovních zkušeností díky tomu počet nezaměstnaných v zemi roste. Za účelem snížení počtu nezaměstnaných by měla být prováděna veřejná politika odborné přípravy mladých zaměstnanců. Například nabídnout jim práci ve svém oboru na dobu určitou, s platy nižší než platy zaměstnanců s odbornou praxí. Po uplynutí této doby provádět konkurzní výběr kandidátů na volné pracovní místo.

Podíl nezaměstnaných, kteří ukončili práci v důsledku uvolnění nebo snížení počtu zaměstnanců činil 25,2 %, zatímco podíl osob, které opustily práce v souvislosti se svojí vlastní vůlí - 20,7 %. Delší než 3 měsíce práci hledali 29,4 % nezaměstnaných osob, jeden rok a více hledali práci 32,9 % nezaměstnaných. Mezi obyvateli venkova dlouhodobá nezaměstnanost je výrazně vyšší než u obyvatel města.

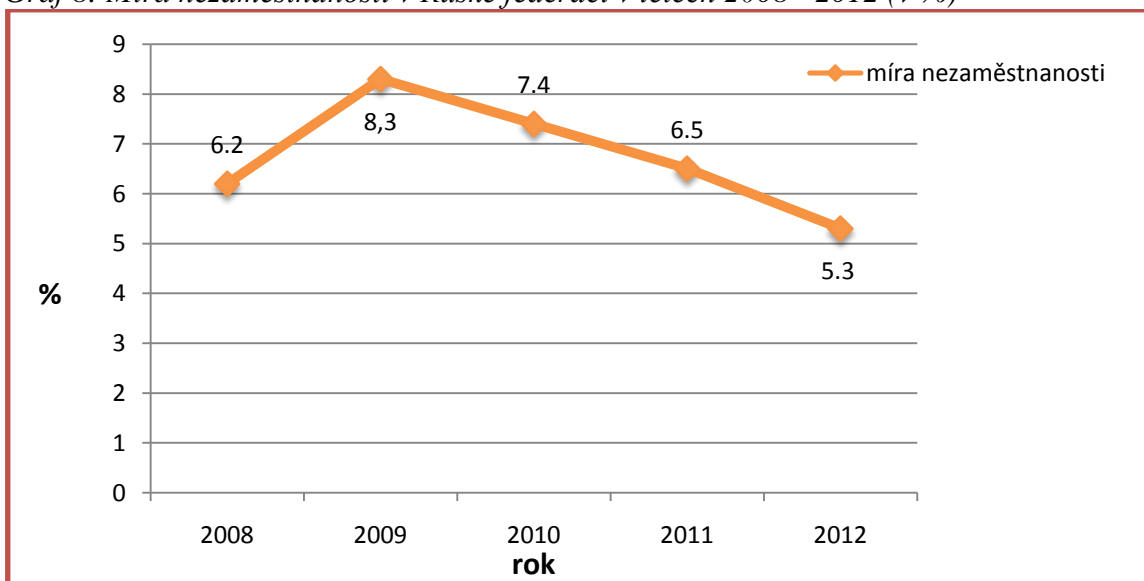
Od roku 2010 míra nezaměstnanosti v Rusku začala opět klesat a dostala se do úrovně 7,4 % (viz graf 8). Hlavní role v tomto klesání hraje přijetí v roce 2009 regionálních programů ke snížení napětí na trhu práce. V tomto případě klíčovým problémem ruského trhu práce je nesoulad mezi nabídkou a poptávkou. Systém vzdělávání pokračuje nad produkcí právníků, ekonomů a odborníků v humanitních oborech, zatímco

ekonomika potřebuje vysoce kvalifikované pracovníky, inženýry a další technické specialisty.⁷⁰

Podle Rosstatu v roce 2011 míra nezaměstnanosti v Rusku činila 6,5 %, to je o 0,9 procentního bodu nižší než v roce 2010 (viz graf 8). V absolutním vyjádření se počet nezaměstnaných v zemi v roce 2011 činily přibližně 5 milionů. To znamená, že míra nezaměstnanosti v Ruské federaci se vrátila na úroveň před krizí. Nezaměstnanost v roce 2012 oproti roku 2011 poklesla o 0,7 mil. osob a dosáhla úrovně 5,3 % ekonomicky aktivního obyvatelstva (oproti 6,5 % v roce 2011, viz graf 8). Pokles nezaměstnanosti souvisí se zlepšením situace na trhu práce, oživení spojené s růstem poptávky po pracovních silách. Kladnou dynamiku si drží i reálná mzda, která překročila dokrizovou úroveň. Graf 4 ukazuje změny míry nezaměstnanosti od začátku krize až do konce roku 2012.

Graf 8: Míra nezaměstnanosti v Ruské federaci v letech 2008 - 2012 (v %)

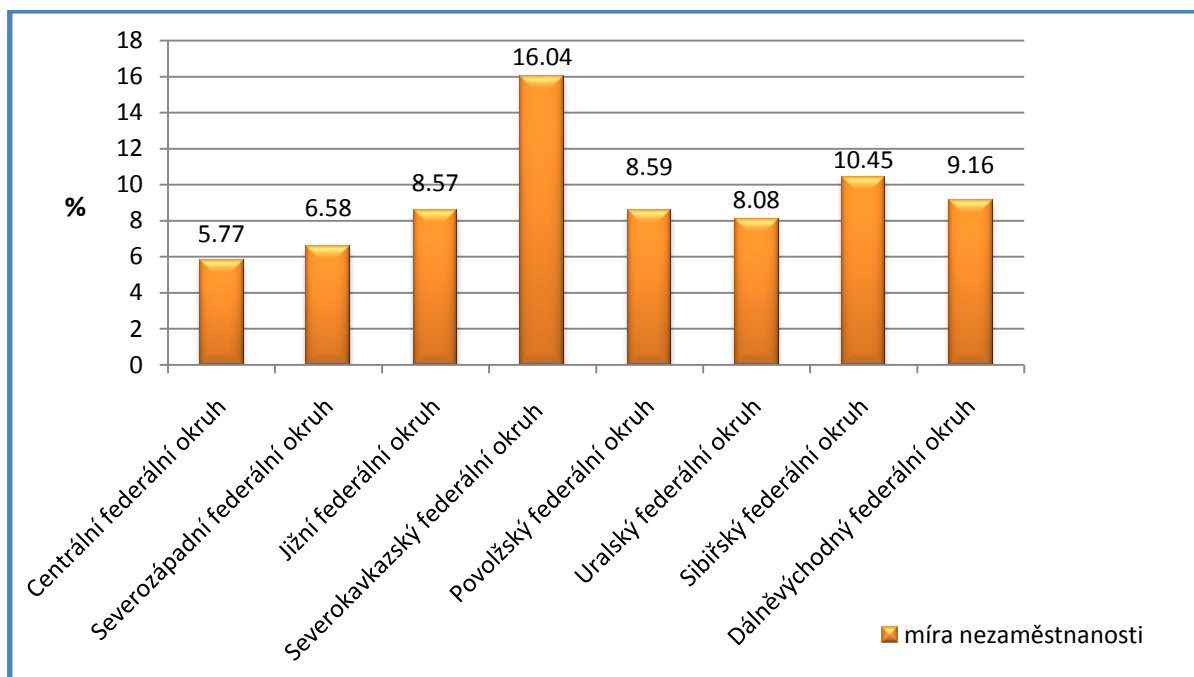

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Federálního statistického úřadu Ruska (www.gks.ru)

Následující grafy popisuje míru nezaměstnanosti v jednotlivých regionech Ruské federace v roce 2009, kdy stoupla míra nezaměstnanosti a na konce roku 2012, kdy míra nezaměstnanosti dosáhla dokrizovou úroveň.

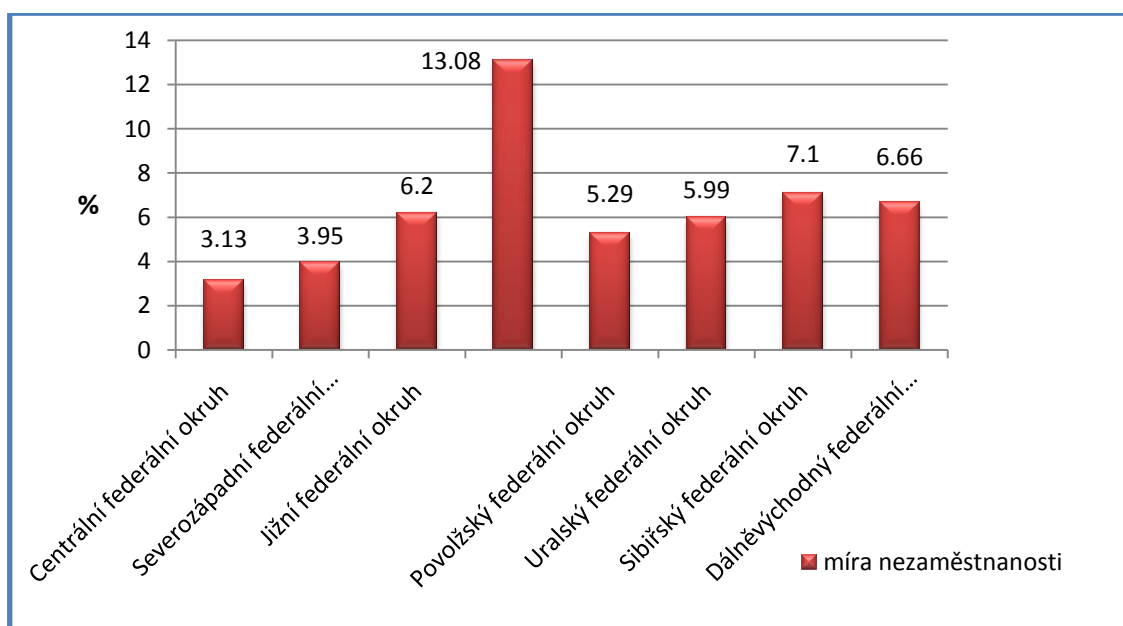
⁷⁰ FEDERÁLNÍ STATISTICKÝ ÚŘAD RUSKA. *Míra nezaměstnanosti za rok 2010* [online]. 2012 [cit. 2015-2-3]. Dostupné z: http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/wages/

Graf 9: Vývoj míry nezaměstnanosti v jednotlivých regionech Ruské federace v roce 2009 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Federálního statistického úřadu Ruska (www.gks.ru)

Graf 10: Vývoj míry nezaměstnanosti v jednotlivých regionech Ruské federace v roce 2012 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Federálního statistického úřadu Ruska (www.gks.ru)

Z grafů 9. a 10. vyplývá, že nejvyšší míru nezaměstnanosti vykazuje Severokavkazský federální okruh, kde se průměrná míra nezaměstnanosti pohybuje kolem 15,5% ročně. Vysoká míra inflace byla zaznamenána v republice Ingušsko 49,1 %, v

Čečenské republice 36,3 % a Republikou Tuva 24,2 %. Taková situace v Severokavkazské oblasti byla dlouhodobě i před začátkem krize a je příčinou nepokojů a chudoby obyvatel.

Naopak nejnižší míru nezaměstnanosti vykazují přirozeně Centrální federální okruh a Severozápadní federální okruh, zde se míra nezaměstnanosti pohybuje okolo 3 %, respektive 4%, což je nejnižší dosažená míra nezaměstnanosti v celé Ruské federaci (viz graf 8). Zároveň v regionech, kde neexistují žádné problémy s nezaměstnaností, se vyskytuje relativně vysoké mzdy, například v Moskvě, Leningradské oblasti, Kamčatském kraji, v Tyumeně a Astrachanské oblasti.

Nezaměstnanost - jeden z hlavních makroekonomických indikátorů, který odráží současný stav ekonomiky. Nezaměstnanost vede ke snížení platu a kupní síly obyvatel, příjmy společnosti zaměřující se na domácím trhu také klesá.

V Rusku provádějí činnosti, zaměřené na snížení nezaměstnanosti. Chcete-li výrazně snížit nezaměstnanost, je třeba vytvořit podmínky pro tvorbu pracovních míst v soukromém sektoru, je nutné poskytnout výhody a přínosy pro malé a střední podniky. Provádět stabilizační politiku, jejímž cílem je zabránit opadnutí výroby a tudíž masové nezaměstnanosti.

5 Zhodnocení výsledků

Období blahobytu v Ruské federace přerušila globální ekonomická krize v roce 2008. V období od roku 2008 do přibližně konce roku 2009 byl zaznamenán nejsilnější vliv finanční krize do ekonomiky Ruska. Doba krize je charakterizována zjevným snížením některých makroekonomických ukazatelů jako hrubý domácí produkt, či zvýšením jiných – míry nezaměstnanosti.

Před zhodnocením makroekonomických ukazatelů lze říct, že v 90. letech 20. století ekonomika Ruska prošla dramatickou transformací a díky tomu provedla souhrn opatření, které by měli omezit dopady další krize. Zkoumané v letech 2008 - 2012 makroekonomické ukazatele reprezentují jak velké dopady měla globální finanční krize na ekonomiku Ruské federace.

Hrubý domácí produkt

Hlavní makroekonomický ukazatel v zemi - hrubý domácí produkt odráží úroveň ekonomického rozvoje, zejména jeho strukturu, výkonnost jednotlivých odvětví, míru účasti země v globálních integračních procesech, objem investic do ekonomiky a kvalitu života.

K roku 2008 byl zaznamenán příznivý růst hrubého domácího produktu, však v období krize se ukazuje zřejmé zhoršení ekonomické situace. V roce 2008 se reálný růst HDP pohybuje okolo 5 %, ale v roce následujícím reálný růst klesne na minus 7,9 %, což představuje jeden z nejhorších indexů HDP ve světě.

Díky připravení vlády a provedení protikrizové opatření ztráty ruské ekonomiky byly nižší, než se očekávalo na začátku krize, co ulehčilo následující růst hrubého domácího produktu. K nárůstu HDP dochází díky růstu světových cen surovin. V roce 2012 hrubého domácího produktu Ruska činil 3,6 %, což se jedná o příznivé zlepšení.

Pokles ekonomické aktivity byl překonán ke konci roku 2009 a ruská ekonomika začala růst v prvním čtvrtletí roku 2010. Vysoké ceny ropy podpořili růst ruské ekonomiky v prvním čtvrtletí roku. Ale inflace a zvýšené vládních výdaje omezilo pozitivní dopad příjmů z ropy.

Inflace

Dalším důležitým makroekonomickým ukazatelem je míra inflace. Inflace v Rusku má výrazné národní charakteristiky, týkající se konkrétního historického vývoje státu. Je třeba poznamenat, že většina z negativních účinků spojených s vysokou inflací způsobené použitím neefektivních nástrojů v boji proti inflaci. Inflace v Rusku významně ovlivňuje ekonomiku země.

Finanční krize změnila klesající trend inflace v Rusku v opačném směru. Ve zkoumaném období nejvyšší míra inflace byla zaznamenána v roce 2008 (13,3 %). Míra inflace v Rusku je stále vysoká, bez ohledu na to, že od dosažení stropu začala klesat.

Tak v období 2008 – 2012 kdy míra inflace byla docela klesající, v porovnání se světem, je na stále vysoké úrovni.

Nezaměstnanost

Poslední v řadě, ale neposlední dle významu je nezaměstnanost, která se může dotknout každého člověka, bez ohledu na to, v jaké fázi své kariéry se nachází. V období konání velké finanční krize hlavní problem není zvýšená míra nezaměstnanosti, ale náhlé a výrazné snížení mezd, pokles reálného důchodu těch osob, které v práci pokračují a pokles životní úrovně obyvatelstva zemi.

Finanční krize není jediný problem nezaměstnanosti, jde například i o výrazný rozdíl míry nezamestnanosti v jednotlivých regionech státu. Takový rozdíl je vyvolán soustředěním zpracovatelském průmyslu do určitých oblastí, což je způsobeno tím, že v Rusku průmyslový faktor má velmi důležitý význam.

I když finanční krize měla velký vliv na vývoj nezaměstnanosti, přes významné dlouhodobé problémy nezaměstnanosti vevnitř státu, míra inflace v Ruské federaci od roku 2010 začala pomalu klesat. V prosinci 2012 se míra nezaměstnanosti v Rusku dosáhla nejnižší úroveň 5,3 %.

Ruská federace má veškeré předpoklady k tomu, aby se stala úspěšným státem se silnou vnitřní ekonomikou. Avšak na cestě k udržitelné ekonomice se potýká s řadou dlouhodobých a ustálených problémů. Snížení míry korupce, odstranění administrativních bariér, rozvoj infrastruktury, stimulace malého a středního podnikání, přístup neenergetických společností ke kapitálu - to všechno pomůže vybudování mnohostranně

orientované a konkurenceschopné ekonomiky atraktivní jak pro domácí, tak i zahraniční investory.

Po zhodnocení makroekonomických ukazatelů lze označit, že ekonomická krize se stala vážným problémem pro Rusko, ale pomocí úspěšně realizovaného protikrizového programu a zodpovědné makroekonomické politiky vlády, ekonomice země se podařilo krizi přežít a relativně rychle se vrátit do trajektorie růstu.

6 Závěr

Bakalářská práce je věnována analýze a vyhodnocení makroekonomického vývoje Ruské federace a průběhu globální ekonomické krize v letech 2008 – 2012. Charakterizuje vývoj jednotlivých makroekonomických ukazatelů Ruska a factory, které je ovlivňují.

V letech 2008 – 2009 zažívalo Rusko hospodářsky příznivé období. Vývoj HDP se držel v kladných číslech, byl zaznamenán růst průmyslové i zemědělské výroby. Mezi základní oblasti, které tvoří ekonomiku Ruska patří zemědělství, průmysl, stavebnictví, sektor infrastruktury a sektor služeb. Rozvoj ekonomiky je způsoben růstem cen ropy a zemního plynu. Situace se však změnila když celosvětový trh zasáhla globální ekonomická krize, která ovlivnila všechny makroekonomické ukazatele.

Cílem této bakalářské práce bylo popsat a zhodnotit makroekonomický vývoj Ruské federace na základě charakteristiky a analýzy makroekonomických ukazatelů a identifikovat hlavní problémy a události, které významně ovlivnily rozvoj Ruska. Na základě prostudování odborných knih a publikací práce definuje základní makroekonomické veličiny, způsoby jejich měření a vzájemný vztah mezi veličinami. Ve vlastní práci je analyzován vývoj hrubého domácího produktu, úrovně inflace a nezaměstnanosti dle údajů Federálního statistického úřadu Ruska a Centrální banky Ruska.

Na základě zkoumané analýzy základních makroekonomických ukazatelů a dopadů globální ekonomické krize lze konstatovat, že ekonomika Ruska dokázala z krize vystoupit a pokračovat v růstovém směru rozvoje.

7 Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje

ABALKIN, L. *Otázky ekonomiky*. Moskva: Redakce časopisu «Otázky ekonomiky». ISSN 0042-8736.

BRČÁK, Josef, SEKERKA, Bohuslav. *Makroekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 292s. ISBN 978-80-7380-245-5.

HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 5. vydání. Praha: C.H. Beck, 2011. 729s. ISBN 978-80-7400-006-5.

CHARČENKO, E, VERTAKOVÁ, M. *Státní regulace národní ekonomiky*. Moskva: KnoRus, 2009. 272s. ISBN 978-5-390-00120-2.

KAMAEVÁ, V, LOBAČOVÁ, E. *Ekonomická teorie*. 3. vydání. Moskva: Jurajt, 2006. 516s. ISBN 5-94879-393-1.

KLÍMA, Jan. *Makroekonomie*. 1. vydání. Praha : Alfa Publishing, 2006. 141s. ISBN 80-86851-27-3.

KRAMEŠ, Jaroslav. *Makroekonomie: základní kurz*. 2. vydání. Praha: Oeconomica, 2008. 194s. ISBN 978-80-245-1319-5.

KRASAVINÁ, L.N., PIŠ'IK, V.J. *Regulace inflace: světová zkušenost a ruská praxe*. Moskva: Finance a statistika, 2009. 278s. ISBN978-5-279-03315-7.

PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: Základní kurz*. 2. vydání. Slaný: Melandrium, 2007. 278 s. ISBN 978-80-86175-52-2.

RAJZBERG, B. A., LOZOVSKIJ, L. Š., STARODUBCEVA, E. B. *Moderní slovník ekonomie*. 2 vyd. Moskva: Infra-M, 1999, 479 s. ISBN 5-86225-758-6

SAMUELSON, P.A., NORDHAUS, W.D. *Ekonomie*. 18. vydání. Praha: NS Svoboda, 2007. 780 s. ISBN: 978-80-205-0590-3.

SOJKA, Milan, KONEČNÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie moderní ekonomie*. 3. dopl. vydání. Praha: Libri, 1999 271s. ISBN 80-85983-78-8.

SOUKUP, Jindřich. *Makroekonomie - Moderní přístup*. 2. vydání, Praha: nakladatelství Management Press, s.r.o., 2008 518s. ISBN 978-80-7261-219-2.

SUCHAREV, O.S. *Teorie efektivity ekonomiky*. Moskva: Finance a statistika, 2009. 368s. ISBN 978-5-279-03405-5.

VEČKANOV, G.S., VEČKANOVA, G.R., *Makroekonomie*. 3. vydání. Petrohrad: Piter, 2009. 560s. ISBN 978-5-388-00581-6.

Elektronické zdroje:

AMO. *Ruská zahraniční politika na křižovatce ekonomické krize* [online]. 2009 [cit. 2014-12-10] Dostupné z: <http://www.amo.cz/publikace/ruska-zahranicni-politika-na-krizovatce-ekonomicke-krize.html>

CBAP. *Dopady ruského státního rozpočtu na vývoj ruské ekonomiky* [online]. 2013 [cit. 2015-1-28]. Dostupné z: <http://www.cbap.cz/archiv/1133>

CENTRÁLNÍ BANKA RUSKA. *Míra inflace v roce 2009* [online]. 2010 [cit. 2014-11-14] Dostupné z: http://www.cbr.ru/statistics/infl/Infl_01112009.pdf

EKONOMICKÁ ENCYKLOPEDIÉ. *Politický systém Ruska* [online]. 2014 [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.grandars.ru/college/sociologiya/politicheskaya-sistema-rossii.html>

EREPORT.RU. *Ekonomika Ruska* [online]. 2013 [cit. 2015-2-5] Dostupné z: <http://www.ereport.ru/articles/weconomy/russia.htm>

FEDERÁLNÍ STATISTICKÝ ÚŘAD RUSKA. *Míra nezaměstnanosti za rok 2010* [online]. 2012 [cit.2015-2-3]. Dostupné z: http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/wages/

IDNES.CZ. *Skončilo desetiletí blahobytu* [online]. 2009 [cit. 2015-1-27] Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/skoncilo-desetileti-blahobytu-ktere-nemelo-obdoby-rusove-se-desi-krize-1n3/zahranicni.aspx?c=A090305_134518_zahranicni_ip1

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ RF. *Dostupné statistické údaje* [online]. 2014 [cit.2014-12-15]. Dostupné z: <http://www.mcx.ru/fts>

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚD ČR. *Ekonomická charakteristika země* [on-line]. 2012 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.export.cz/evropa/rusko/rusko-ekonomicka-charakteristika-zeme>

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚD ČR. *Základní informace o teritoriu* [online]. 2012 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.export.cz/evropa/rusko/rusko-zakladni-informace>

MLADÝ VĚDEC. *Politický systém Ruska ve XXI.století* [online]. 2012 [cit. 2015-02-15]. Dostupné z : <http://www.moluch.ru/archive/39/4626/>

NOVINKY.CZ. *Dmitrij Medveděv* [online]. 2010 [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: http://www.cikrf.ru/banners/elect_president/results/index.html<http://tema.novinky.cz/dmitrij-medvedev>

OSOBNOSTI.CZ. *Dmitrij Medveděv* [online]. 2010 [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.financnici.cz/dmitrij-medvedev>

OTAZKY EKONOMIKY. *Strategie ekonomického vývoje Ruska* [online]. 2007 [cit. 2015-12-9]. Dostupné z: http://www.vopreco.ru/rus/archive.files/n5_2007.html

REKARDO.RU. *Příčiny krize 2008* [online]. 2009 [cit. 2014-12-10] Dostupné z: <http://www.rekadro.ru/rabotadatelu/info/monitoring/4.html>

THE WORLD BANK. *World Development Indicators* [online]. 2010 [cit. 2015-2-5] Dostupné z: [http:// data.worldbank.org/country/russian-federation](http://data.worldbank.org/country/russian-federation)

SINGER, M. ČNB. *Česká ekonomika* [online]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20100409_conseq.pdf